СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 52. Джерзі Сіти, Н. Дж., четвер, 18-го березня 1943. No. 52. Jersey City, N. J., Thursday, March 18, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕДСТАВНИКИ МАЙНЕРІВ І ВЛАСНИКІВ КОПАЛЕНЬ НЕ ПОГОДИЛИСЬ

НЮ ЙОРК. — Публичні наради в справі підвишки майнерської заробітної платні на $2 денно закінчились тим, що не прийшло до згоди між майнерською юнією і представниками вугільних копалень. Та зараз зачались тайні наради підкомітетів, на яких шукають виходу з цеї ситуації. Та виглядає так, що як Північні власники згаданих копалень, так і Полудневі, не погоджуються на підвишку в сумі $2. Джан Л. Луїс ще раз підтвердив, що як не прийде до згоди, то майнери вийдуть 1. квітня на страйк.

БРАВН ДОБАЧУЄ У ПІДВИШЦІ ЗАРОДКИ ІНФЛЯЦІЇ.

МИЛВОКИ (Висканзин). — Якщоб погодитись на таку підвишку майнерам, як цього домагається Джан Л. Луїс, тоді, треба вважати, що край програв боротьбу з інфляцією. Такої думки є Прентис М. Бравн, Адміністратор Цін, а висказав її перед збором дрібних торговців. Теж заявив, що якщоб погодитись з домаганням Луїса, то треба бути приготованими на те, що з подібними домаганнями виступлять два інші робітничі провідники, а це Филип Морей і Вилйем Грін.

За точно означені зиски.

Бравн теж заповів, що Бюро Адміністратора Цін предложить схему цін на мясо та інші харчеві продукти, а ті ціни будуть такі, що відповідатимуть місцевим відносинам і дадуть змогу продавцеви заробити, але його зис[illegible] означений.

ПРЕЗИДЕНТ ВИРІШИТЬ МАЙНЕРСЬКИЙ СПІР ЗА ПЛАТНЮ.

ВАШИНГТОН. — В урядових колах є таке переконання, що якщо не прийде до порозуміння між майнерською юнією і власниками вугільних копалень щодо майнерської заробітної платні, то цю справу вирішить остаточно президент Рузвелт. Та заки це станеться, Джеймс Ф. Бирнес, Директор Економічної Стабілізації, буде докладав усіх можливих зусиль, щоби до цього не дійшло, щоби треба було втягати уряду у цю спірну справу і президента.

ЛУЇС НАЗИВАЄ ПЛЯН СОЦІЯЛЬНОЇ ЗАБЕЗПЕКИ „УТОПІЄЮ".

НЮ ЙОРК. — Джан Л. Луїс, президент „Юнайтед Майн Воркерс", написав статтю для часописи майнерської юнії, в якій гостро критикує той плян соціяльного обезпечення, що його передав президент Рузвелт конгресови як вислід праці „Нешенел Рісорсес Борд". Луїс каже, що не така „утопія" є потрібна, а підвишка заробітних платень. Він закидає проектодавцям, що вони хочуть завести в Америці „регементацію" коштом „обіцянки", що люди щось за те дістануть в далекій будуччині. Він каже, що цей плян є нереальний у такій самій мірі, як був нереальним плян іншого президента, що обіцяв „зліквідувати нужду".

ЗА „РЕАЛІСТИЧНУ ЗАРОЛІТНЮ ПОЛІТИКУ".

ВАШИНГТОН. — Представники Американської Федерації Праці, що є членами Ради Воєнної Праці, заявились за те, щоби скасувати „Литл Стіл" угоду, а завести здійсниму „реалістичну політику в справі робітничих платень". При тому підкреслили, що урядові змагання стабілізації цін і життєвих коштів скінчились невдачею. Ті самі представники А. Ф. П. заявились ще за те, щоби Рада Воєнної Праці стала незалежною і не підчинялась „диктатам" інших урядів. Це останнє малоб відноситись до уряду Директора Економічної Стабілізації.

В БОРОТЬБІ З ВОРОЖИМИ СУБМАРИНАМИ.

ВАШИНГТОН. — Боротьба з загрозою, що походить з боку ворожих субмарин, спричинила конференцію, якої вислід матиме далекосяглі наслідки. Наради велись між високимо офіцирами Злучених Держав, Великої Британії та Канади, а проводив ними адміра Е. Ж. Кінг, начальний командант фльоти Злучених Держав. Наради скінчились тим, що дійшло до „цілковитої згоди" щодо дальшої акції, себто ліквідації субмаринової небезпеки. Надіються, що тепер прийде у цій акції до дуже тісної співпраці повітряних і морських сил: американських, канадійських і британських.

НОВИЙ ПОДАТКОВИЙ ПЛЯН.

ВАШИНГТОН. — У палаті послів розглядатимуть незабаром податковий законопроект Карлсона, що є властиво модифікацією проекту Румля. Нове тут, як кажуть те, що пропонується податковцям шістьпроцентовий зворот з тої суми за 1943 рік, яку вони вплатять до 15 червня. Теж кажуть, що цей проект має підпору з боку провідників Конґресу Промислових Організацій і Американської Федерації Праці. Є ще теж більші податкові полекші для тих, що служать в американських збройних силах.

Адміністрація Проти Сенатської Акції в Справі Повоєнної Програми

ВАШИНГТОН. — Сенат дістав тепер під розгляд проект програми, яка обіймає деякі надзвичайно важні повоєнні справи, про які малиб Обєднані Держави вже тепер говорити, бо саме прокт плянує створення з Обєднаних Держав такої організації, що займаласяб ось такими справами. Проектодавці, а це сенатори Бол і Буртон як републиканці, а Геч і Гил як демократи, є тої думки, що обговорення ріжних повоєнних справ скріпить наші воєнні змагання. Та з того, що заявляє сенатор Конелі, голова Комітету для справ заграничних, виходить, що як департамент стейту, так і президент Рузвелт, а теж і сам Конелі, побоюються, що може статись саме навпаки, як думають проектодавці. Себто, що передвчасне обговорювання ріжних скомплікованих проблем, щодо яких нема ще згоди, може відбитись уемно на воєнних змаганнях, бо спричинити тертя і незгоду. А нашим найбільшим обовязком є тепер — виграти війну.

БРИТАНІЯ Є РІШУЧО З СОВЄТАМИ ЩОДО ЕВРОПЕЙСЬКИХ СПРАВ

ВАШИНГТОН. — Ще й досі не знати нічого особливо цікавого, що становить головну причину приїзду до Вашингтону Антоні Ідена, британського міністра заграничних справ. Очевидно, що Іден обговорює з представниками уряду і през. Рузвелтом ріжні „світові проблеми", як це кажеться. Та властиве зацікавлення відноситься до справ Совєтів. І тому, як тільки розійшлося, що Іден буде на обіді в совєтського амбасадора Літвінова, зараз зачато комбінувати ріжні речі. Зокрема підкреслено, що Іден виїхав з Лондону в такому часі, коли Британія заявилася рішуче за те, що вона іде в европейських справах разом з Совєтами, з якими вона заключила союз на 20 років.

ВИЛКІ ЗА РОЗГЛЯД ПОВОЄННИХ ПЛЯНІВ

ВАШИНГТОН. — Вендел Вилкі, бувший републиканський кандидат на президента, вислав телеграму до тих сенаторів, що заявилились у сенаті за те, щоби вже тепер заставити Обєднані Держави обговорювати їх цілі і повоєнні пляни, що він погоджується з їхньою пропозицією та готов їм у цій справі помагати.

НАШІ СУБМАРИНИ ЗАТОПИЛИ ЯПОНСЬКОГО КОНТРТОРПЕДОВЦЯ

ВАШИНГТОН. — Комунікат маринарки подає, що американські субмарини затопили чотири японські воєнні кораблі, між якими є і контрторпедовець. Інші це транспортові кораблі. Крім того ще ушкоджено бомбами три інші японські кораблі. В іншім звідомленню кажеться, що прогнано біля Нової Ґвінеї японський конвой, що втік.

Націстичний Натиск на Студентство в Голяндії

БЕРН. — А. Мусерт, націстичний лідер, і д-р Ж. Сейс-Інкварт, комісар Райху для Бельгії й Голяндії, видали розпорядок, на основі котрого лише ті студенти будуть допущені до студій в університетах, котрі зобовяжуться врочисто здержуватися від приналежности до якоїнебудь групи чи секти, зверненої проти окупаційної влади.

Рівночасно з тим видано ще інший декрет, котрий регулює навчання в університетах. У всій науці мається підчеркувати політику, а осередною точкою цеї науки має бути „потреба мобілізації академічної молоді Европи проти большевицької небезпеки".

ПОЛЬСЬКИЙ ПОЛІТИК ЗА РІВНІСТЬ ДЕРЖАВ

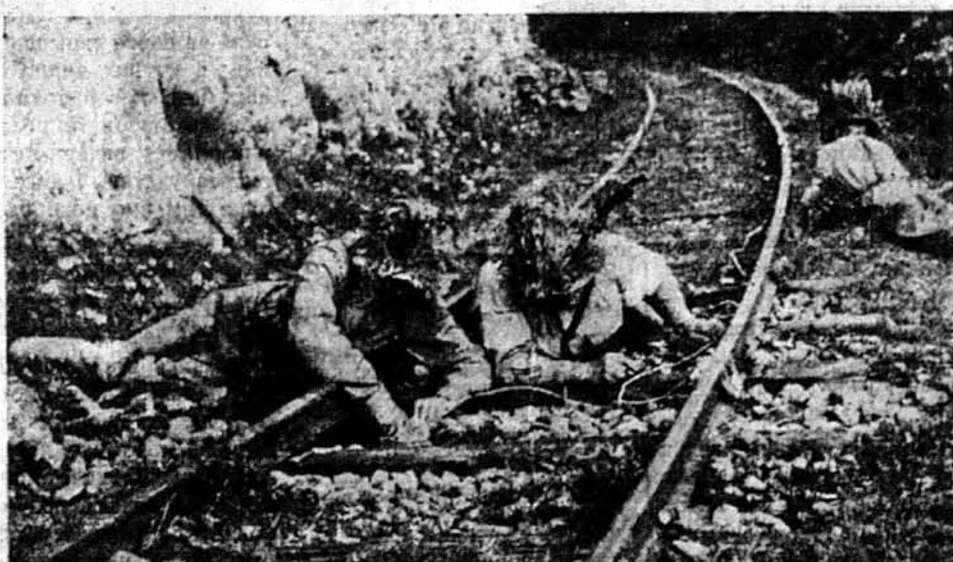
ЛОНДОН. — Граф Едвард Рачиньскі, польський міністер заграничних справ, виступив перед Польською Народовою Радою зо заявою про потребу признання Обєднаними Державами засади рівности держав. При тому він сказав, що великі держави: Америка, Британія, Росія й Китай, повинні занятн належні їм місця. Він говорив теж, що подорож Ідена до Америки певно зробить дальший крок для означення доктрин, а може й форм співпраці між Обєднаними Державами.

ДЕБАТА ЗА КОЛЬОНІЯЛЬНУ ПОЛІТИКУ БРИТАНІЇ

ЛОНДОН. — Артур Кріч Джовнс, посол Партії Праці виступив у британському парляменті з критикою заяви кольоніяльного секретаря Стенлія проти пляну повоєнної адміністрації кольоній. Зате Ротчайлд, ліберальний посол, обороняв погляди Стенлія, кажучи, що це булоб не розумно передавати заряд кольоній якомунебудь інтернаціональному тілови, котре говорить ріжними мовами. Посол Джовнс критикував теж обяви легкої погорди до американської опінії в промові Стенлія.

КАНАДА ДІСТАЄ ПЛЯН СУСПІЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОТАВА. — У палаті послів канадійського парляменту предложено плян примусового обіймаючого цілий край обезпечення здоровля коштом 260 міліонів долярів, як також рапорт про забезпечення кожній родині мінімального річного приходу коштом 1 біліона долярів урік.

НА ВСЯКИЙ ВИПАДОК.—Хоча Швайцарія є невтральною державою, вона не занедбує своєї армії. На світлині три вояки, зо закамуфляжованими головами, вчаться підкладати вибухові матеріяли під залізничу лінію.

ЗРІСТ ФРАНЦУЗЬКОЇ ПАРТИЗАНКИ В САВОЇ

ЛОНДОН. — Французька партизанка в Савої (Сабаудії), гірській провінції східної Франції, поширилася до того, що в цілі зломання її окупанти проголосили у ній військовий стан.

Партизанка повстала як протест проти конкрипції французької молоді на роботи в Німеччину. Вона прибрала такі розміри, що тепер проти неї йдуть спільними силами національна поліція уряду в Віші та правильні італійські й німецькі війська.

Воюючі Французи під ґенералом Де Голом стоять у тіснім звязку з цими партизанами й стараються постачати їм з літаків поживу й амуніцію. Вони закликають радіом так звані „рухомі ґвардії" уряду в Віші не воювати проти партизанів.

Німецький уряд зате робить усі зусилля, аби побільшити висилку робітників із Франції до Німеччини. Німецький комісар праці Завкель заявив Петенові, що коли він не постарається, аби в найближчих днях виїхало до Німеччини 250,000 робітників, то німецька армія поробить відповідні кроки для виповнення цеї квоти.

Вісти з Женеви представляють незвичайні труднощі французьких партизанів у Савої. Вони малюють їх зусилля як чисте себегубство. Не дивлячися на те, багато французької молоді воліє таку партизанку, ніж працю в німецьких фабриках.

ЖІРО ДАЛІ ЗАТИРАЄ СЛІДИ ВІШІ.

АЛЖІР. — Французький уряд у Північній Африці приказав усунути всі публичні образи, вивіски, оголошення й кличі, що відносяться до маршала Петена, начальника французького уряду в Віші. Усунути мається теж усі почтові значки з портретом маршала Петена. Між іншим уряд став замальовувати розмальовані на видних місцях фашистівські кличі Петена, такі як: Родина й Батьківщина.

З уряду ґенерала Жірода уступив ще один з проти-демократичних елементів, а саме Жан Ріґо, що був у ньому секретарем політичних справ. Як уступивший Бержере, Ріґо був завзятим прихильником Маршала Петена й противником де Голя й републиканців.

БРИТІЙЦІ НАСТУПАЮТЬ У ПІВНІЧНІМ ТУНІСІ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Британські піхотинські відділи захопили гірське пасмо в околиці Седжeнане в північнім Тунісі, а французька артилерія розбила панцирні відділи ворога коло Ґафси, у центральнім секторі Тунісу.

Під напором аліянтського наступу відділи маршала Ромеля втратили вже все, що вони добули своєю офензивою, котру почали 15. лютого.

ЧЕРВОНА АРМІЯ НАСТУПАЄ ДАЛІ НА СМОЛЕНСЬК.

ЛОНДОН. — Червона армія далі напирає на німецькі війська в напрямі Смоленська, що нині являється важною націстичною базою. По дорозі вона захопила кількапацять місцевостей.

У південному секторі червона армія відступила на схід від Харкова, котрий вона здала німцям у понеділок. У північній частині Донецького басену ведеться завзятий бій позвів.

Вітріковий московський комунікат каже, що в околиці Києва один партизанський відділ доконав у минулому місяці кілька рейдів на залізничі стації, вбив понад дві сотки німців і виколіїв кілька поїздів з військами й амуніцією.

ПІДЧЕРКУЮТЬ ВАГУ БОРОТЬБИ ПРОТИ ПІДВОДНИХ ЧОВНІВ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — За обчисленнями аліянтських військових знавців, для висадження на беріг у Північній Африці одного американського вояка треба десять тон перевозових приспособлень, а для його удержання через один місяць у Африці дальших півтора тон.

Це обчислення показує вагу аліянтської боротьби проти підводних човнів, бо ці великі кошти перевозу й удержання вояків у Африці ще далі збільшаються внаслідок утрат у перевозі, спричинених ворожими субмаринами.

НАСЛІДКИ БРИТІЙСЬКИХ РЕЙДІВ НА ЕССЕН.

СТОКГОЛЬМ. — Одержані тут німецькі газети дають певне поняття про розмір й наслідки британських рейдів на великий німецький промисловий центр, Ессен. Рейди спричинили таке широке знищення, що німецький уряд зарядив воєнний стан, аби вдержати бездомне населення від заворушень. Рейди знищили не тільки велике число сталевих фабрик, але й більшість крамниць з поживою, такщо треба було влаштувати серед румовищ тимчасові крамниці, аби рятувати населення від виголодження.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокe число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Theree months	$2.50

МУСИМО ПЕРЕМОГТИ, БО НАША СПРАВА СПРАВЕДЛИВА

Ось таке запевнення дав американським воякам в Північній Африці ніхто інший, а нюйорський архієпископ Френсиз Ж. Спелмен. І то прибувши до тих вояків по відвидинах Ватикану, по розмовах з папою Пієм XII. Вже те одно є такою подією, на яку мусять звертати увагу не тільки в Америці, але в цілому світі. Не тільки в католицькому, але в світі взагалі. Не тільки серед Обєднаних Держав, але теж і в державах Осі.

Архієпископ Спелмен заявив у цій так важній історичній хвилині, що американські вояки з вірою в Бога переможуть, бо стоять в обороні справедливої справи. Він назвав їх „модерними хрестоносцями". І це теж така назва, яка дає дуже багато до думання, особливо, коли це злучене з виразною інтерпретацією, що тим „модерним хрестоносцям" приходиться боронити американських свобід і ідеалів.

Архієпископ Спелмен ще підкреслив, що Злучені Держави не мають ніяких імперіялістичних замірів. Ні не мають їх тепер у війні, ні не матимуть їх при мирових переговорах. Вони дбають тільки про те, щоби не були загрожені їхня свобода і їхній спосіб правління, їхні права жити по свойому, молити Бога, працювати, вічувати, торгувати, свобідно говорити і себе боронити, та жити в мирі з Богом і сусідами. Ось ті американські цілі, заявив архієпископ Спелмен, „є нашою найсильнішою обороною перед тоталітарними воєнними цілями". Що більше: Отсі американські цілі „будуть виявом і надіями усіх свободолюбних народів", казав архієпископ Спелмен.

Нам здається, що архієпископ Спелмен, що відвідав уже многі краї, а відвідає їх ще більше, що бачився з многими високопоставленими особами, а побачить їх ще більше, зробив величезну прислугу справі світового замирення, коли в такий спосіб виявив те, що думає про наші цілі. Бо виявив це як американський громадянин і патріот, а теж і як людина, що займає високе і відповідальне становище в Католицькій Церкві.

Коли візьмемо оте все під увагу, то зрозуміємо, чому саме слова архієпископа Спелмена набирають тепер такої великої ваги. Він виразно накреслив, що американський нарід розуміє під демократичними ідеалами і свободами, зазначуючи, що ті ідеали не мають нічого спільного з ідеалами тоталітаризмів . . .

Нам здається, що колиб так сталось, як цього надіється архієпископ Спелмен, то тоді таки переміглаб „справедлива справа", яку заступаємо. Архієпископ Спелмен вірить, що так станеться, та що ми з Божою помічю переможемо та осягнемо наші цілі. Дай Боже, щоби так сталось. То все, що можна на таке сказати.

ТРЕБА ГОТОВИТИ ДОПОМОГУ ЗАРАЗ

Британійська пресова агенція передає з Москви короткі, але дуже жахливі звідомлення про відступ німецьких військ з міст і сіл, що їх відбивають совєтські війська.

Як знаємо, як відступали совєтські війська з України, то залишали „осмалену землю". Що тільки було їм можливе вивезти, вивозили. Що тільки було можливе знищити, нищили. Бо йшло про те, щоби ворогови не залишити нічого з худоби, поживи, як теж і з машин. Таким чином мусіли піти з димом уже й тоді теж і цілі села.

Тепер відступають в Україні раз-у-раз німецькі вояки. І, як подає британська агенція, з питомою німцям точністю і „солідністю" винищують решту, що ще осталось в такий спосіб, що по місцевостях, що колись існували, сліду не стало. Люди, що в тих місцях колись жили, як вертають, то не пізнають не тільки, де були їхні хати, але навіть і того, де властиво були їхні села...

Хіба до цього образу нема що багато додавати, щоби кожному ясною стала та небувала в історії українського народу траґедія, яку переживає тепер Україна і яку ще довго переживатиме, поки підніметься з руїн. Можна сміло сказати, що **нема в світі другої країни, щоби була цеї війни так винищена, як винищеною зістала українська земля.** Та найгірше те, що тому ще не кінець. Найзавзятіші бої ведуться знову на українських землях. І будуть там цілком певно ще вестись довго, дуже можливо аж до самого закінчення цеї війни. Бо, як подають воєнні й політичні коментатори, націстівська влада буде старатись за всяку ціну не випустити з рук України вже з чисто пропаґандного боку, бож тою Україною і її багатствами, що мають припасти Німеччині, підтримували націсти бойового німецького духа. Мовляв, як видержите і виграєте війну, то потім заживете вже цілком іншим життям. Тоді природні багатства України та її земля будуть уже до розпорядимости цілого німецького народу.

Ось ті речі заповідають тільки одне: дальшу дуже завзяту боротьбу за українську землю і дальше її систематичне винищування. Бог знає, що з того всього залишиться, хто з того всього живим вийде. Та певне те, що все те, що залишиться, потребуватиме негайного ратунку на дуже великі розміри, які годі собі тепер навіть уявити. Ось тому буде потрібна теж і додаткова допомога з боку американських українців.

Ось та допомога не може бути паралізована політикою, партійництвом і амбіціями осіб і організацій. Це мусить бути загальна ратункова акція на небувалі теж і у нас розміри, до якої вже тепер треба приготовлятись, яку вже тепер треба розпочинати, так, як зачинають уже в Америці плянувати і урядову допомогову акцію для ратування Европи зараз по війні, чи тоді, як на европейську землю входитимуть аліянтські війська, розпочинаючи інвазію.

Стратеґічні Границі й Загальне Зебезпечення

Між совєтським урядом і польським урядом на вигнанні прийшло до таких гострих перепалок за границі, що як кажуть, навіть британський уряд мусів вмішатися в справу, аби загладити цю небезпечну для аліянтської справи колотнечу.

Совєтсько - польський спір обертається коло питання, де мають бути спільні границі. Польща хоче задержати границі зперед німецько - польської війни, Росія домагається границь зперед німецько - російської війни. Справа йде за посідання білоруських і українських земель. Польща в своїх домаганнях спирається на різні арґументи, з котрих найважніший — Атлантійський Чартер, котрий не признає захоплення земель при помочи агресії. Росія підпирає свої домагання теж багатьома арґументами, з котрих одними вона апелює до публичної опінії світа, а другими до майбутньої мирової конференції. Для зєднання публичної опінії Росія говорить про українське й білоруське населення спірних територій, та про сусідуючі з ними українську й білоруську совєтські републики. Мовляв, українці й білорусини, що колись були під Польщею, хочуть обєднатися зо своїми національними, хоча совєтськими републиками, а поляки не хочуть їм цього права признати. Совєти мовляв, говорять про польсько - українську й польсько-білоруську границю, а поляки тільки про польсько-російську.

Як важними не були такі арґументи, навіть ліберальні ґазети як „Нейшен" признають головним арґументом Росії таки стратеґічний: себто, що для власного безпечности Росія не може дозволити, аби такі великі простори землі на її східному кордоні найшлися в посіданні держави, яка могла би їх ужити як бази для агресії проти Росії.

Ця „Нейшен" чомусь поминає сказати, що такий власне стратеґічний арґумент, що є властиво арґументом забезпечення, висуває й Польща, коли вона каже, що для забезпечення польської держави їй треба відсунути російську границю далі від Варшави.

Признавши арґумент стратеґічний тільки для Росії, згаданий орган американського лібералізму заявляє, що совєтський стратеґічний арґумент має стійкість тільки так довго, поки нема системи колективного забезпечення. Як довго кожна держава одиноким забезпечує свої границі й своє посідання, так довго й не можна дуже дивуватися ніякій державі, як вона побивається за такі границі й за такі території, якіб найкраще забезпечували її існування.

Одначе, признавши цей арґумент, „Нейшен" питається: та чи будуть існувати такі потреби, коли буде зліквідований Гітлер, котрий на вершку своєї сили оправдував так свої домагання коштом дрібних держав? Відповідь на це питання, каже „Нейшен", залежить від того, який світ настане по війні. Як ми будемо мати справжню систему збірного забезпечення, тоді стратеґічні границі повинні стати застарілим поняттям. Отже Росія і Польща можуть вживати стратеґічного арґументу властиво рівнорядно з іншим арґументом, що саме Обєднані Держави тільки говорять про колективне забезпечення, але на ділі поважно про нього не думають. Поза те стратеґічний арґумент мав би хіба тоді вагу, якби припустити, що Аліянти тепер зовсім щиро говорять про колективне забезпечення, але по війні світ автоматично поверне до передвоєнної анархії.

З такого розгляду ситуації можна зробити висновок, що держави тільки тоді мали би закинути думку про власне виключне забезпечення дорогою стратеґічних границь, як світ покладе такі сильні підстави під загальне обезпечення, що ніякій державі, великій чи малій, чи милій іншим своїм порядком, чи немилій, не буде ніякої основи боятися нарушення своєї цілости й існування. З цього зовсім виразно виходить, що воля народів заінтересованих у тому, аби їх воля була взята під увагу при найближчій мировій конференції, може проявитися тоді, як переможні в війні держави ще до мирової конференції порозуміються в справді зобовязуючий спосіб про мирне розвязування граничних спорів за певними засадами правди й справедливости. До цього таке порозуміння мусить наступити на час, себто ще до добуття перемоги, бо без того перемога може легко стати сиґналом для загального загребання „стратеґічних" границь.

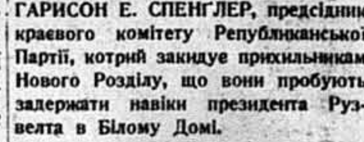
Коби Виграли Британія і Злучені Держави...

Коли теперішня війна закінчиться так, що на її вигрі заважуть Британія і Злучені Держави і вони рішатимуть про мир, то в світі буде так, як заповідає Атлантійський Чартер. Та цього не буде, як заважуть на вигрі Совєти. Такої думки є канадійський „Український Голос" (з 3. березня). У статті п. н. „Для себе", що обговорює при кінці пропаґанду в справі другого фронту, пишеться таке:

„Чимало можна нині найти таких „росіян", що по англійськи говорять. І якраз ці самі „росіяни" репетують за другим фронтом. Бо не роблять цього люди, що думають і шанують самі себе та честь свого народу. Ці знають, що як досі нема другого фронту, то є на це якась дуже поважна причина. Вони знають, що причиною не є те, що англійці, або американці бояться ставати до боротьби. Вони знають, що про те, де, коли і як ставати до боротьби, мусять рішати не люди з вулиці, що може мають найліпшу волю, а знавці воєнного діла, що можуть і повинні брати під увагу і людську силу і вишколення війська і кількість та якість зброї і терен, де боротьба мала би відбуватися. Шануючі себе люди вірять в своїх військових провідників, вірять, що вони хочуть зробити як найліпше. Вони не відносяться до них з недовірям, як до якихось незловлених злодіїв, аби замісць того обдаровувати безмежним довірям провідників чужих, в цім випадку російських.

„Не без того, що між людьми, які сподіваються, що Велика Британія й Злучені Держави виграють війну російськими руками, є й деякі канадійські та американські українці. Можливо, що між ними є й ті, які числять на створення української держави по війні згідно з Атлантійським Чартером. Оттаким людям булоб на місці звернути тут увагу, аби себе не дурили. Мир по війні належить до того, хто війну виграє. Велика Британія й Злучені Держави будуть диктувати умови мира, коли вони війну виграють. Коли Совєтська Росія виграє війну, то вона буде диктувати умови мира. І можна вже тепер певно сказати, що не будуть це умови згідні з Атлантійським Чартером, як ми його розуміємо. Можна далеко скорше сподіватися, що з Атлантійського Чартеру в перекладі на „совєтську" мову вийде те саме, що в 1918 р. вийшло з гасла „Самовизначення народів включно з правом на відділення". Міліони жертв коштувало це самих українців, що взяли це гасло за правду.

„Мир згідно з Атлантійським Чартером прийде тільки тоді, коли війну виграють Велика Британія й Злучені Держави. І хто любить свободу, справедливість, поступ і демократію, той повинен всіх сил докласти, аби виграли Велика Британія й Злучені Держави. Росія війни не мира для Великої Британії й Злучених Держав не виграє. Вона виграє його для себе".

ГАРИСОН Е. СПЕНҐЛЕР, предсідник краєвого комітету Републиканської Партії, котрий закидує прихильникам Нового Розділу, що вони пробують задержати навіки президента Рузвелта в Білому Домі.

ІВАН ФРАНКО

Основи Суспільности

Повість

60)

— Ну, Кайцю, — перервав цю індаґацію Тадзьо, — досить того. Я заступаю місце господаря й не дозволю, щоб поза його очима ти компрмітував його перед його домашніми.

— Тадику! — зовсім уже підпилий балакав пан Калясантій. — Що тут за компромітація? Людська річ! Аджеж я певний, що наш дорогий, коханий, поштивий Адась і тут так само, як у Львові, не жите монахом, а оті його старі служниці побільшують моє підозріння. От тимто я, як старий практик, рад би знати, як він собі радить.

— Із цього тобі не буде ніякої користи, — флеґматично сказав пан Альфонс.

— Хто знає! Я міркую, що він і тепер пішов десь на якесь „рендеву" з якоюнебудь Дафною або Хлоєю.

— Це дуже може бути, — задумчиво сказав пан Альфонс. — А справді резолютний хлопець. Нас лишив і навіть не сказав, куди й пощо йде!

— Оце то хвалю! — не то проговорив, не то прокричав пан Калясантій. — В таких справах треба бути резолютним. По вояцьки або по шляхетськи. Шах-мах, і діло готове! Випиймо тим часом за Адасеве здоровля! „Нех жиє нам!"

Всі встали з місць, підняли чарки й півпяними голосами проспівали: „Нех жиє нам!" Але спів їх на половині такту ввірвався. В сусіднім покою, в котрім була Адасева спальня, щось заворушилось, почувся якийсь шелест, якесь буркотання мов людини, розбудженої з глибокого сну, а потім гомін кроків і голосне стукання до дверей.

— А це що? — скрикнули нараз усі гості.

Стукання повторилося. Лакеї стояли зачудовані, чи перелякані, і жаден із них не поворухнувся. Перший пан Еміль підбіг до дверей, до котрих із другого боку стукано. Двері були замкнені, і ключ винятий.

— Де ключ від дверей? — запитав Еміль одного з лакеїв.

— Не знаю, прошу пана.

— Що значить: не знаю? Рушся, знайди, а не балакай дурниці!

Лакеї кинулися сюди-туди і принесли кілька ключів, з котрих один придався до тих дверей.

— От цікаво, хто там такий схований ! — мовив пан Альфонс, від стола позираючи до дверей.

В отворених дверях спальні показалася висока струнка стать сільської дівчини. Напівсонними, напів-здивованими очима, очевидно ще не розуміючи гаразд, де вона, дівчина дивилася на паничів, що, побачивши її, всі збіглися й цікаво приглядались їй.

— Ге, ге, ге, — скрикнув весело пан Калясантій. — От яка німфа стереже тут Адасевих пенатів!

— От який монах наш шановний господар! — замітив із усміхом пан Еміль.

— Одно-мусите, панове, признати, що смак у сього несогірший, і що ця красавиця, справді, варта, щоб нею заопікуватися, — розсудливо промовив пан Альфонс.

Дівчина тим часом усе ще стояла на порозі спальні, мов без тями поводячи очима довкола й не мовлячи ані слова. Тадзьо обернувся до одного з лакеїв.

— Слухай, — запитав його півголосом, — ти знаєш цю дівчину?

— Знаю, прошу ясного пана.

— Хто вона?

— Та тут із села. Маланка зветься. Служить...

— А, служниця! Ну, а панич із нею... теє то?

— Ні, прошу ясного пана. Я її тут ніколи не видав.

— Ніколи не видав? А нині?

— І нині я не бачив, коли і як вона сюди ввійшла.

— Як то, ти не знав, що вона тут є?

— Ні, не знав.

— Ось що! А це що таке? Яким же способом вона сюди дісталася?

— Не знаю, прошу ясного пана.

Тадзьо підійшов до Маланки і взяв її за руку. Вона не супротивлялася, а тільки обернула на нього свої палкі, чорні очи, в котрих видно було якесь безсильне напруження, немов би мозок її, убезвладнений чимось, надармо силкувався розрухатись і дійти до ладу з тим, що його окружало.

— Слухай, дівчино, — мовив Тадзьо, — скажи нам, що ти тут робиш? Відки ти сюди дісталася?

Маланка все ще вдивлялася в панича. Та дотик його руки був немов першим товчком, що ввіз мозок її в нормальний рух. Вона почала приходити до себе, почала розуміти, де вона. Та це протвереження не було для неї приємне. Бачачи себе в панськім покою, при горючих лямпах і серед купки тих цікавих, напівпяних панів, вона страшенно перелякалася. Вона зрозуміла, що проспала ввесь день до вечора, що запізнилася додому, та тільки одного не розуміла, як це сталося, що вона після обіду і склянки вина, котрим почастував її Адась, могла так твердо заснути, чого це голова в неї болить так страшенно, і в роті чути такий поганий смак, і як це сталося, що замість Адася вона опинилася в товаристві оцих панів, а Адася десь зовсім нема.

— Ой, Господи! — скрикнула вона й вирвала свою руку з руки Тадзя. — Щож це я наробила! Я вже давно мусіла бути дома!

І вона зробила такий рух, немов би хотіла проміж панами пройти до дверей.

— Е, ні, серденько, так не можна, — крикнув Тадзьо. — Ти мусиш нам сказати, що ти тут робиш?

— Я? Я нічого... Я спала, — промовила Маланка.

— Спала, спала. Але відки ти тут узялася? Як ти ввійшла, що тебе ніхто зі слуг не бачив?

— Я з паничем... Яж не сама...

— А, так ти з паничем! — скрикнув пан Калясантій. — Він тебе сам запровадив, чи ти добровільно прийшла?

Маланка видивилася на нього.

— Ну, скажи, ти його дуже любиш, га? Чи ти тільки так до нього прийшла, в гостину?

— Ти часто так приходиш сюди?

— Ну, а як панича нема, то можеб ти і з нами погостилася? Така гарна дівчина, нам буде дуже приємно.

— Ну, Маланко, справді! — промовив Тадзьо. — Поки твій панич прийде, сядь собі ось тут із нами, напийся вина! Гей, ти, хлопе, дай сюди келишки з вином!

— Нам усім! Нам усім! — крикнув пан Калясантій. Усі випемо на здоровля гарної Малані, чи ти справді так називаєшся, га? Гарне імя!

(Дальше буде).

За Тиждень

Закон про реєстрацію чужих агентів

Говорячи про політику, якої тримається департамент справедливости в звязку з Законом про Реєстрацію Чужих Агентів, генеральний прокуратор Бидел заявив останнього тижня:

„Політика департаменту справедливости — слідкувати рішучо за дотриманням Закону про Реєстрацію Чужих Агентів без огляду на те, з якої країни вони є. Навіть агенти невтральних і приязних нам країн повинні дотримуватися того розпорядження.

„Закон основано просто на тому, що американський нарід має право на охорону проти пропаганди будь якої держави. Його завданням не є спинення тої пропаганди так довго, доки вона тримається законних меж, але має слідкувати за тим, аби було виявлено, якою та пропаганда є.

„До певної міри політичні інтриги, які розбивали Европу і Азію роками, були перенесені на наші береги. Злучені Держави стали головним штабом і трибуною для ріжних втікачів-політиканів, з яких кожний претендує на встановлення його власної політичної системи в його рідній країні після війни. В зверненнях до ріжних національних груп поміж нашими громадянами шукається підтримки і престіжу американської публичної опінії. За тим слідує суперництво й ворожнеча, яка шкодить нашим воєнним зусиллям і творенню тривкого миру.

„Згідно з нашою демократичною традицією, ми не наміpені спинювати або вмішуватися в законне поведення тих чужинецьких політичних груп. Але ми також не допустимо, аби нашої гостинности зловживати. Нарід має право знати за чим є ті політичні стратеґи і для кого вони працюють, як рівнож домагатися, щоби ясно було виявлене джерело їх пропаґанди.

„Закон про реєстрацію Чужих Агентів має характер конечного виявлення: він нікого не стримує ні від чого. Але накладає тяжкі кари на тих, хто не зареєструється, або свідомо неправдиво зареєструється".

Перший промінь

Ґенерал Генрі Жіро, цивільний і військовий головнокомандуючий французів в Північній Африці, розвязав урядове бюро, яке мало своїм єдиним завданням — накладати обмеження на жидів.

Переслідування жидів націстами в Німеччині або в контрольованих націстами країнах є найбільш жахливою подією з усієї історії людства. Ніколи, навіть в найгірших часах чорних віків в Европі, не було прикладу такої страшної жорстокости, яку проявляють націсти в своїм намірі винищити жидів.

На сьогодня, в контрольованій націстами Европі, нещасні жиди все ще є здобиччю, за якою гоняться звірі в людській формі — послідувачі Гітлера і його націстичної віри. Все ще їх мордують тисячами, як худобу, або залишають без харчів на повільне вмирання в переповнених ґеттах.

Проте є надія на ліпше будуче. Світ знає, що як тільки націстичний звір буде забитий, християнство здійме тяжке ярмо з жидівства, братерство і демократія зроблять жида свобідною людиною, свобідною від переслідувань, від несправедливости, від страху.

І одним з перших промінів наступаючого ранку, як досвітня зоря серед темної ночі, є розпорядження ґенерала Жіро в Північній Африці. Своя [illegible] вертається в той район, з нею кінчаються переслідування і обмеження жидів. Це є блискуча обіцянка на будуче.

(Подає: Бюро Воєнних Інформацій у Вашинґтоні).

Пригоди Розбитків

У медичному центрі американської фльоти в Бетеда, Меріленд, приходить до здоровля дрібний 20-літній моряк, Бейзил Іззі на імя, котрого недавно тому виловили з моря моряки одного американського воєнного корабля десь на південному Атлантику. Зняли його з тратви, збитої з найдених на морю відломків з розбитих кораблів. Оповідав він переживання, які навіть у нинішні часи, в які діється багато небувалого, можна назвати рідкими.

Був Іззі, що жив як цивільна людина в Савт Бері, Месечуцетс, членом ґарматної обслуги одного американського торговельного корабля. Дня 2. листопада цей корабель затопив підводний човен. Йому й кільком його товаришам удалося скочити до води начас. Через два дні Іззі потрапив удержуватися на поверхні води при помочі вязанки бамбусових патиків. На третій день він зочив на морю невеличку рятункову тратву. Він поплив до неї й там найшов свого офіцира, лютенанта Джеймса Медокса з Лафейта, Індіяна, Джорджа Бізлія з Ґембелтон, Мезуре, і двох голяндців. Вони дали йому дещо води, кусок чоколяди й сухарів.

Як Іззі дістався на тратву, там було 9 пушок молока, десіть сухарів, чоколяди й дещо більше води. Мали теж кусок полотна. Поживи стало на 16 днів. Води на 4 чи 5 днів довше.

Вони почали журитися за поживу, як її вже зовсім не стало. Тоді вже й води почало не ставати. Вони постановили ловити риби. Вони зняли з одного кінця тратви залізний прут і зробили з нього спису, привязавши до неї одну частину ножиць, яку вони дістали з медичного пакунка.

„Ми мали щастя", говорив Іззі. „Як ми тільки зробили спису, на поверхню води виплила плоска риба й лягла спокійно, як дощина.

„Та першою справжньою нашою більшою ловлею була пажора, на чотири стопи довга. Ми зробили петлю з куска шнура, котрий ми спустили попри тратву. Потім поза петлею ми спустили в воду свої босі ноги. Пажору притягнули наші білі ноги й вона кинулася за ними крізь петлю. Та як вона зайшла в петлю, ми зачморкнули її туго.

„Ми мали немало трудностей добути її на чердак. Ми били по голові чим попало. Але це не помагало. Прийшлося чотиром з нас держати пажору, підчас коли пятий її зарізав ножем. Ми зїли її печінку і серце таки зараз. Більшість решти зіпсулася. На другий день ми знов не мали що їсти.

„Десь двадцять-третього дня вийшла наша вода. Тоді ми справді зажурилися. Не було дощу через цілі 23 дні, і ми не мали ніяких припасів води. Три дні потім пішов дощ. Лляв дуже сильно. Один з нас станув у середині полотна, підчас коли чотири інші станули під його краями, аби в цей спосіб зробити полотняне корито. В цей спосіб ми зібрали досить води.

„Сорок-другого дня Бізлі почув болі в шлунку. Шістьдесять-шостого дня він помер.

„Два дні пізніше мій офіцир теж захорів. Він почав сліпнути й глухнути. Ми не могли йому нішо порадити. Ми не мали води вже чотири дні.

„Два чи три дні пізніше лютенант Медокс почав стогнати. Почав кликати жінку. Ми поставили його на найсухіше місце тратви. Ми змочували йому голову водою. На другий день ранком і він був неживий.

„Дещо пізніше ми побачили воєнний корабель, що плив у нашому напрямі. Ми боялися, щоб нас не переочили, тому один голяндець станув і почав махати прапором, а ми держали його за коліна, аби він не впав. Потім ми побачили сиґнал з корабля, що нас побачили".

Оповідаючий казав, що коли його корабель утонув, він важив коло 145 фунтів. Коли його зважено на воєнному кораблі, він важив 80 фунтів.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКИЙ „WAR RELIEF"

Знаємо з практики, а передовсім добре знають це ті, що беруть активну участь у громадянській праці серед українсько-американського загалу, скільки то всяких труднощів, скільки всяких клопотів приходиться майже постійно поборювати тим, що бажали б перевести успішно якусь акцію місцевого чи то загально народного характеру. Одною з многих причин того явища є те, що ми не маємо досить людей з відповідним досвідом, як теж і з відповідною освітою, що є потрібна для ведення народної праці! Терпить також немало народна праця від того, що серед нас покутує традиційне нешанування своїх рідних провідників, вічне підозрівання їх, що вони всьо що роблять, то лише з певним вирахуванням для особистої користи і т. ін. А прецінь усякий успіх, який ми досі мали у нашій народній роботі, треба завдячувати по більшій части таки фанатичному завзяттю і сизифовій праці одиниць, які часто ізза того занедбували свої життєві інтереси, навіть свій власний дім і свою родину. Так було і так діється ще й нині.

Не зважаючи на ті недомагання, ми не закладаємо рук, не попадаємо в зневіру. Знаходяться завжди між нами люди, яких болить недоля українського народу, які бажають бодай щось зробити, щоби помогти своїм братам чи то тут, чи десь у широкому світі.

Таким робом, як завважуємо, появляються час до часу на сторінках преси голоси, звернені до загалу, щоб у тривожний час, коли українська земля потапає в крові, а добро її іде з димом, ми тут на американській землі приготовили бодай маленьку поміч тим, які ще останутся живими і тої помочі будуть потребувати.

Такі саме голоси зачали тепер появлятись у „Свободі", заявляючись за створенням Допомогового Фонду. Думаю, що ми мусимо створити організацію і зібрати потрібний фонд, який заопікується тими нещасними жертвами війни, яких буде немало. Організація та була би чисто гуманітарного характеру. Всі українці тут в Америці, як уже буде зорганізований апарат і як появиться перший заклик складати жертви, мусять як один відгукнутись жертвою на яку їх стати. Не тяжко буде зібрати і то в короткому часі поважний фонд, саме тепер, бо люди добре заробляють і, як кажуть, при грошах. Рахуємо, що всіх нас тут в Америці є около одного міліона. Коли б на перший поклик відізвалось і зложило жертву одного доляра лише пять процент із того міліона, то ми мали б не менше не більше, а 50 тисяч долярів у допомоговій касі. Яка поважна сума і як легко можна її мати. Лише крихітку свідомости, правдивого патріотизму і доброї волі. — Не одному із нас радісно робилось б на серцю, коли б він колись прочитав, що завдяки дій допомозі, на яку і він дав свойого доляра, вратовано стільки а стільки його братів з рук смерти, голоду чи якої пошести.

Бачимо з останніх чисел „Свободи", що вже завязались філії такого Допомогового Фонду, хоч нема ще Централі. Видно, що люди тим інтересуються, та що можна рахувати на певний успіх. Зрештою, коли б ми, американські українці, навіть в такій благородній і чисто гуманітарній справі показались ігнорантами, нездарами, тоді краще не кажім, що ми з української нації, яка має свою велику геройську минувшину і яка вже, своїми жертвами, нераз не тільки себе, але і світ оборонила від загибелі.

М. Баран, Шікаго, Ілл.

ЗНАЧІННЯ МУЗЕЮ

Останніми часами почали появлятися в українській пресі дописі та заклики у справі Музею і Бібліотеки, а вони можливо заінтересують наш загал та спонукають до піддержки Музею.

Значіння Музею є дуже велике, бо кожний музей є мірилом культури народу. Яке відношення громадянства до музею, така і культура даного народу. Культура і національна свідомість виростають з минувшини. В музеях зберігаються памятки славного минулого. Кожна, навіть мала річ, може розказати багато цікавого. Між нашими людьми певно ще знайдеться багато річей привезених з рідного краю, а котрі могли би зробити велику роботу в музею.

Дехто певно подумає, які то річи можуть бути вартісні для музею? Та от хочби сорочка, спідниця чи фартух, всякі вишивки, ткані скатерті, ручники, ножики, старі образи, молитвенники, писанки і багато інших річей. Музей і бібліотека — це основа наукового світа. Кожний спішить до музею, щоби черпати звідтам знання.

По першій світовій війні було дуже поширилося музейництво на західно-українських землях і навіть в менших містах, як от Самбір, Стрий, заложено музеї, які проявляли велику діяльність, а експонати зростали з кожним днем. Там можна було побачити деревляні плуги, борони, вози і маса всякого господарського знаряддя з даних часів, що збереглися між нашими людьми по селах, а котрі дуже радо жертвували ті цінности для українських музеїв. Та прийшла нова війна і хто знає, що там сталося з музеями. Тому стараймося тут на Вільній Землі зберегти те, що маємо, а рівнож піддержуймо грошевими датками наш одинокий тут Український Музей.

А. Кочан, Джоліет, Ілл.

МАРСЕЛЬ ДЕАТ, французький політик, на котрого за його прихильність до націстів стріляли недавно вже втрете.

ПРОГОЛОШУЄТЬСЯ ВЕЛИКУ МУЗЕЙНУ КАМПАНІЮ

Українське народне життя, як знаємо, велося і поза межами рідних земель. Повставали по першій світовій війні українські культурні осередки в Парижі, Празі. Що з ними сталось, не знаємо, бо ціла Европа знайшлася в критичному положенні. Та знаємо, що найгірше з усіх потерпіли і терплять українські землі. Ворогам українського народу найбільше заважали якраз ті установи, що переховували памятки української культури, так як музеї і бібліотеки. І тому їх завжди нищили і далі нищать. Та коли українські музеї і бібліотеки понищені на українських землях, тоді треба їх розбудувати тут в Америці. Не можемо відноситися до такої справи байдужно, бо це справа людської культури, а зокрема старої культури того народу, з якого походимо.

В Америці існує вже від вісьмох літ Український Музей і Бібліотека. Основником є епископ Кир Константин Богачевський. Але епископ не основував тих інституцій тільки для себе, чи тільки для одної школи, партії чи одного угруповання, але до вжитку всіх американських українців та захований культурних надбань цілого українського народу. Однак наша суспільність ще дотепер не прийшла тим інституціям на зустріч. Тепер прийшов час, щоби братися до діла і ратувати українську старинність. Український Музей і Бібліотека в Стемфорді, Конн., то наші інституції, тому всі розбудовуймо їх.

В цілі розбудовання вище згаданих інституцій Заряд Музею і Бібліотеки, з припоручення Їх Ексцеленції Кир Константина Богачевського, фундатора тих інституцій, проголошує **Велику Музейну Кампанію:**

Хто дасть одноразово $1,000 долярів, той стане вічним добродієм Українського Музею і Бібліотеки і його імя буде вписане на окремій металевій плиті, уміщеній в Музею.

Хто дасть одноразово $500, той стане вічним добродієм і його імя буде вписане на спільній металевій плиті, уміщеній при вході до Музею.

Хто дасть одноразово $100, той стане спомагаючим добродієм і його імя буде вписане на почесній стіні в Музею.

Хто дасть одноразово $50, $25, $10, чи $5, той стане спомагаючим добродієм і його імя буде вписане відповідно до суми в Пропамятній Книзі Музею.

Хто любить українську старинність, хто розуміє конечну потребу її переховання, хай відгукнеться на заклик, висилаючи свою більшу чи меншу жертву на розбудову Українського Музею і Бібліотеки в Стемфорд, Конн.

Всі жертви проситься висилати чеками чи моні ордером, що виписані тільки на таку адресу:

BISHOP'S CHANCERY
815 N. Franklin Street
Philadelphia, Pa.

За кожну жертву Єпископський Ординаріят вишле посвідку і подяку.

Управа Українського Музею і Бібліотеки в Стемфорд, Конн.

„ПЕРЕСІЧНИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ГРОМАДЯНИН", як його бачимо на афіші, що є прибитий на стіні, як теж як офірує на А. Ч. Хрест, це такий, що цього року жертвує на Червоний Хрест з словами: „Цього року даю подвійну жертву".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮАРК, Н. ДЖ.

Українська програма в користь А. Ч. Хреста.

Нюарські українці причиняться у тому місяці до кампанії в користь А. Ч. Хреста ще й масовою присутністю на концерті, що відбудеться в середмістю, в неділю 21. березня, в Милитері Парк, де буде спеціяльна програма, влаштована заходами Українського Продукційного Відділу Нюарської Філії А. Ч. Хреста, якого предсідницею є пані Анна Настюк. Свою участь заповів Хор „Боян" під проводом п. Т. Каськова. Співатиме відомий баритон - співак п. П. Ординський. Будуть й інші солісти у багатій і ріжнородній програмі з українськими народніми танками і. піснями. Проводитиме святом ред. Степан Шумейко, а промову виголосить адв. Іван Романишин.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українська культура на филях етеру.

Біля печатаного слова радіо є найбільше модерним способом ширення культури між маси. Відомо є, що тим середником послугуються нині усі народи світа тай ніде правди діти це шлях, який проводить культурні надбання найскорше та найлекше до широкого загалу громадянства. Радіо несе живе слово, а людина, прижмуривши очи серед відпочинку навіть може спокійно й без уз.ового зусилля вслухуватися в повчаючий виклад, музику чи пісню.

Американське радіо своєю організацією ріжниться від свого побратима у більшости держав Европи. В Европі радіо поставлене передовсім на услуги культурного життя, в Америці на услуги бизнесу. В Европі всі посідачі радіоапаратів обовязані платити місячні оплати, за що дістають духову розвагу, що їй радіо приносить. Річ природна, що з оплат радіослухачів управа радіостації оплачує всі видатки й тих, що виступають на радіо з мовою, співом, чи музикою.

В Америці, як і в деяких краінах Европи, радіо не має таких чисто культурних цілей; воно стоїть на услугах господарського життя в першу чергу, а цілі культури є на другім місці. Тому комерсійні проголошення забирають велику, або й переважну частину часу, за що очевидно платять чи прямо стації, чи анонсерам. Культурні точки це немов тільки додаток до комерсійних, щоби ними — гарною музикою, співом чи інтересною дискусією — притягнути тим лекше увагу слухачів до слухання також комерсійних оголошень.

Деякі багаті компанії уважають, що роблять ще кращий бизнес та краще анонсують свої інтереси, коли сами покриють всі видатки культурної чверть чи пів години в заміну за коротку згадку перед такою культурною розвагою на радіо, що це ця чи друга компанія є спанзером, себто заплатила кошта тої радіогодини.

Такий чисто бизнесовий рахунок не є злий, бо радіослухачі, які дуже охотно ловлять таку культурну розвагу на радіо мимо волі перед новинками, мовою чи музикою, мусять почути теж назвище чи бизнес спанзера, а тим самим адвертайзмент дуже легко доходить до широких кругів радіослухачів, куди лекше ніж спеціяльне навіть обширніше проголошення серед комерсійних радіооголошень.

Українському громадянству відомий стан українських радіопрограм в метрополітальнії нюйорській окрузі тай по цілій Америці. Це все комерсійні радіогодини, серед яких радіоанонсери додають культурну розвагу, як можуть та вміють. Окремих культурних радіогодин нема.

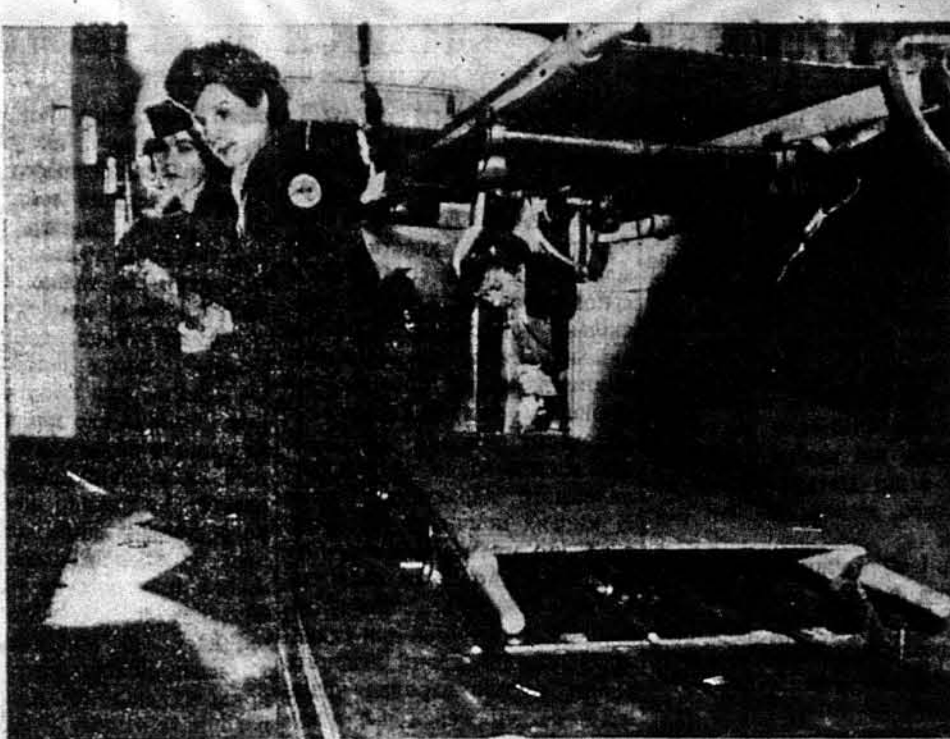
Таку пробу постановив я зробити користаючи з того, що мій учень зі старого краю, відомий нюйорський метрополітальній окрузі, радіоанонсер Родіон Сліпий, власник української радіопрограми „Голос України", відійшов до війська та полишив вислід своєї кількалітної праці, себто радіопрограму „Голос України", на мої руки. Дотепер радіопрограма „Голос України" працювала зі стації WBYN, довжина филі 1430, три разів в тижні, вівторок та в четвер від год. 9 до 9.30 вечером, а в неділю від години 8 до 9 рано.

Перебираючи цю радіопрограму незміненою, постановив я два перші дні, вівторок та четвер, вести як досі як комерсійну програму, натомісць недільну годину пляную я перемінити на чисто культурну годину без бизнесових проголошень В моїм пляні є дати не тільки більше і належно підібраної української музики, але також кожної неділі кільканацять-мінутовий реферат на тему української національної культури. В моїм пляні є навіть дати дисятьмінутову гутірку для дітей, можливо навіть ведену іншою силою.

Зі сказаного вище кожному ясно, що таку годину мусілиб оплатити українські покровителі культури, українські спансери, проголошуючи при тім і свій бизнес. Ними могли би бути українські установи метрополитальної нюйорської округи, ними моглиб бути українські бизнесмени. Видатки не є малі, але зовсім теж не такі, щоб їх українська громада тої округи не могла легко покрити. По моїм обчисленням виносилиб вони біля триста долярів місячно, в чім вже міститься не тільки оплата радіостації, але теж оплата за приготування та виголошення культурного матеріялу. Останній видаток збільшує ще це, що нині війна і коли американський уряд, як ніде в світі, є ліберальний та позволяє у такий час на радіопрограми в чужих мовах, то ставить тільки скромну вимогу до радіоанонсерів, щоб усе говорене предкладати управі стації в англійськім перекладі. Річ природна, що це сильно побільшує видатки удержання такої культурної радіогодини.

Вважаючи мій плян за справу загально-українську, громадську справу я звертаюся до українських громадських установ в найширшому розумінню, та до бизнесменів нюйорської округи в короткім часі заставовитися над цею справою, — винести рішення та порозумітися зі мною, з якою сумою місячно моглиб приступити до уфундування української культурної години в неділю рано. Година це дуже вигідна, перед головними богослуженнями по церквам та саме в час, коли ціла рідня в хаті.

У всіх справах прошу звертатися писемно на мою адресу: *Prof. Nicholas Czubatyj, 2900 Morris Park Ave., Bronx, N. Y.*

„КЛЮБ" ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА НА КОЛЕСАХ

ЙОНГСТАВН, О.

Виявім свою свідомість організованістю.

Шевченковий місяць дає кожному з нас багато до думання, бож цілий світ у крівавім бою за краще життя. В такому часі кожний, що є з української крови, думає теж і про те, чи новий світ буде кращим і для українського народу. Про ці справи думаємо нераз, але при тому памятаймо, що якщо ми хочемо помагати українському народови, то з першу чергу нам самим треба зрости в силу. От маємо в нашій місцевости шість відділів У. Н. Союзу, в яких є до 900 членів, далі маємо два відділи Провидіння, де є до двох соток членів, є 5 відділів У. Н. Помочі з коло 150 членами і два відділи У. Р. Союзу з коло 80 членами. З цього виходить, що на яких 7 чи 8 тисяч українців маємо в наших запомогових організаціях всього 1,330. А де решта? Кажемо, що свій як не пожалує, то хоч скривиться. І ніби розуміємо, що це значить, а як поступаємо?

Якби ми так тільки приглянулись от мому 330. відділови У. Н. Союзу, що є найбільшим у нашому місті, а ми пізналиб, скільки користи є з такої організації. Ми завважилиб, як то члени поставали поступовішими і свідомішими, як деякі взялися до бизнесів і т. п. Наприклад пригляньмося тій родині, що приїхала о нас 1918 році з Обурн, Н. Й., що то згодом підчас депресії пішла на фарму, а нині маємо таким робом найбільшого нашого фармера, що вдоволяє своїми продуктами українців з Найлос, Джірард, Міґдана й Йонгстави. Ось та родина є членами 230 відділу, і то разом з внуками. Це наші громадяни і Союзовці: Теодор і Євдокія Горбаль. Дві дочки вже отворили свій бизнес в Ансинґтон, Огайо, п. н. Лоґ Кебин ч. 5498½, при головній дорозі 18, що веде до Акрон і Клівленду. Як хто переїзджає, хай вступить, бо це українська родина і члени У. Н. Союзу. Або родина гром. Івана Натицака, що має невістку мадярку, а зятя поляка, що перейшли на українську сторону і є членами нашого відділу враз з цілою родиною, себто з 4 внуками. А гром. Теодор Періг також має усіх своїх внуків в Союзі, а дехто ще не дочекався внуків..., але ціла родина є в Союзі. Треба ще відзначити таких громадян як Іван Баґан, Ілько Сухий, І. Гормич, С. Ворожбит, Ю. Чижовський, П. Лодин, А. Кучманич, В. Сотник. А деж діти многих інших членів? Похапали аґенти, що приходять до хат. А чи наші секретарі не прийшлиб до тих самих хат, як ми про це дбали? От гром. Ілія Сухий платить кожного місяця до каси У. Н. Союзу $23.18, так чомуж інші не моглиб платити хоч частину до своєї рідної інституції, вписавши до неї себе і своїх дітей?

Ось це є те, що я хотів би нашим громадянам нагадати. „Свого не цурайтесь", напоминав нас Тарас Шевченко. А тут є чим гордитись, так чомуж не ставати нам у ряди нашого славного У. Н. Союзу?

Іван Іванів,
член 230 від. У. Н. С.

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ В НІМЕЧЧИНІ

(ОНА). — В Лондоні довідуються, що німці вивезли з України велике число молодих жінок і дівчат, які тепер працюють по німецьких господарствах. Вони мають бути знамениті хліборобські робітники і німецькі землевласники домагають від уряду більшого числа таких працездатних жінок як українські. Німецьке правительство видало наказ, щоби німецькі хлібороби поводилися з українками, як з нижчою расою, та щоби трактували їх як звичайних наймичок.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 20. березня, в 8. год. ввечір, під ч. 28 Іст 7. вул., в церковній галі. Просимо всіх членів прийти на збори. — Михайло Ликтей, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 21. березня, в годині 2. попол., в сали Укр. Гор. Клюбу, 13 Вашинґтон Стр. Просимо членів прийти і вирівнати свої вкладки. — В. Комар, предс.; В. Мандзій, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. — Місячні збори Тов. Згода, від. 20, відбудуться в неділю, 21. березня, в годині 1:30 пополудні, в галі Укр. Хати, 2240 Грейлінг Стріт. Просимо всіх членів прийти на збори в означений час, бо є багато справ до полагодження. Рівнож просимо членів прийти і вирівнати всі старі залеглі довги, бо інакше будуть суспендовані. Також просимо членів привести нових членів до У. Н. Союзу, бо тепер є добра нагода. — Іван Крупка, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Квартальні збори Бр. св. Йосафата, від. 217, відбудуться в неділю, 21. березня, в годині 2:30 пополудні точно, в гали парохіяльній. Просимо членів прийти на означений час, бо є важні справи до вирішення. Напоминаємо довгуючих членів прийти і вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. Будемо приймати нових членів до Бр. і У. Н. Союзу, тож старайтесь привести нових кандидатів, за що отримаєте нагороду. — М. Яцула, предс.; П. Паснак, кас.; А. Іванів, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 21. березня, в 2. год., в гали церковній, 47 Говп Еве. Просимо членів прийти на час на збори. — В. Сметана, предс.; В. Бродський, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 342, відбудуться в неділю, 21. березня, в годині 2. пополудні, в гали церковній. Обовязком є кожного члена явитись на збори і заплатити свою місячну вкладку. Довгуючі члени мають заплатити свою залеглість, бо інакше будуть суспендовані. Хто хоче вступити до Тов. і У. Н. Союзу, то нехай зголоситься на зборах або до секретаря: John Markowicz, 46 Hayward Ave., Carteret, N. J. — І. Савчак, предс.; К. Миньо, кас.; І. Маркович, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, відбудуться в неділю, 21. березня, зараз по Сл. Божій, де звичайно. Просимо членів приходити кожного місяця на збори і платити свої вкладки. — Уряд.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 305, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. березня, точно 11:30 рано. Просимо кожного члена прийти на означений час і вирівнати свої залеглости. Котрі члени не прийдуть на збори, а довгуючі коли не вирівнають своїх залеглостей, будуть викреслені з членства. — М. Гентош, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 21. березня, в церковній салі, 74 Геррис Еве., в годині 1. пополудні точно. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо будуть важні справи до обговорення. Ще раз просимо, щоби члени подали рахунок, за яку суму купили воєнних бондів. — О. Костюк, предс.; І. Кокольський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Бр. св. Володимира, від. 105, подає до відома членам, що квартальні збори відбудуться в неділю, 21. березня, в годині 3. пополудні, в Укр. Громаді. Просимо всіх членів заплатити свої вкладки, а також залеглости. Члени, котрі не сповнять членських обовязків, не можуть користати з товариських привілеїв. — Мих. Мельник, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 170, відбудуться в неділю, 21. березня, в годині 6. ввечір, в У. Н. Домі, 181 Фліт ул. Просимо членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження, котрих сам віділовий уряд не може рішати. Кожний член повинен заплатити свої вкладки до У. Н. Союзу і до Тов. Січи, бо в противнім разі буде суспендований. — Т. Наконечний, фін. секр., 16 Sanford Pl. Jersey City, N. J.

КЛІВЛЕНД, О. — Сестр. Н. З. П. Діви Марії, від. 112, буде мати місячні збори в неділю, 21. березня, в гали церковній, зараз по Сл. Божій. Просимо всіх члениць прийти на час і заплатити свої місячні вкладки. Пригадуємо довгуючим, щоби прийшли заплатити свою залеглість. — За уряд: Марія Ліска, предс.; Катерина Ґабрівська, фін. секр.; Параня Ризун, кас.; Домінійка Романович, рек. секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 26. лютого 1943 померла по тяжкій операці, в 43. році життя,

ФРАНКА ГАРМАТЮК,

челниця 8. від. У. Н. Союзу в Йонкерс, Н. Й.

Покійна була активною членицею Союзу і Клюбу. Походила з села Зелена, повіт Скалат. Залишила в смутку мужа Петра.

В. Й П.! В. М., секр.

НА ДОМАШНО - ГОСПОДАРСЬКІ ТЕМИ буде говорити **пані Клявдія Олесницька, в суботу, 20. березня ц. р., в годині 4. пополудні з Радіо Стації W.B.N.X, 1380 Кс. на українській програмі „Сурма".**

В теперішні часи наділів варто послухати бесідницю для власної користи.

ТАРЗАН, ч. 734. Цінніші від золота.

Маневруючи зручно, Тарзан кинув гарпун на другу пажору. Обі потвори кинулися на Тарзана, аби його знищити.

Одначе їх увесь розгон здержали морські якори, привязані до кінця гарпунових шнурів.

Тимчасом Тарзан мерщій поплив до своєї цілі... до підморської грядки каміння. Тув поринав у воду раз за разом.

Тарзан з радістю добував з морського дна звичайне кремініня, яке для нього представляло більшу вартість, ніж скарби золота.